

At snakke med heste ...

Erindringer fra Aakjær, Gyllingnæs
og andre arbejdspladser på Odderegnet

Fortalt af Kristian Sand, Gylling

GYLLING LOKALHISTORISKE ARKIV

Har man én gang kunnet snakke med heste, så glemmer man det aldrig, heller ikke selv om der er gået mere end 60 år.

Indhold

	Side		Side
Kristian Sand Et arbejdsliv fra 1935-1991 · Derfor	3	Krigen · Kopasser · Græsgang · Til fest i Gylling Forsamlingshus · Stædige heste	
Hos bønderne Remonte · Jobbet!	5	I skoven på Gyllingnæs Husmænd · Forbudstiden	34
Elev på Aakjær Det daglige brød · Det daglige arbejde · Godsejeren og lege- kammeraten · Prøven · Madpakken blev til hestekræfter · Snerydning · På spanden · Køreturen · Tjansen · Husmænd og grise · Udskiftning · Da godsejeren kom	8	Fagforeningen Arbejdsmand · Formand · Hævnen er sød	38
Elev på Gyllingnæs Hestepasser · Et sted at bo · Dagligdagen med 22 heste · Hingsten Per · Godsejeren · Såmaskinen · Vandbærer · Isbryder ·	22	20 år i Gylling Sogneråd Nyt Rådhus · Vejudvalget på udflugt · Socialudvalget · Rent bord · Skatteligning · 1. præmie	40
		Et liv som murer I lære · Murersvend · Bygge- pladsen · Hårdt arbejde · Arbejde i Odder · Eget hus	45

Kristian Sand

Rasmus Kristian Sand blev født i 1922 på gården Kjærsgård ved Hundslund, hans forældre var Jens Johan Sand og Martha Sand, de havde i alt fem børn. Jens Johan Sand var smedemester i Gylling.

I 1942 blev Kristian Sand gift med Anna Margrethe f. Veng og de boede i Gylling. Først i Krogen, senere Skolegade og i 1947 flyttede de ind i det nye og selvbyggede hus i Østergade ud mod Søbyvej.

»Anna Grethe« og Kristian fik fem børn - Jens i 1943, Lis i 1944, Tove i 1946, Erling i 1953 og Lars i 1961.

Anna Grethe og Kristian fotograferet i forbindelse med forlovelsen foråret 1942.

Et arbejdsliv fra 1935-1991

1935	Ud at tjene hos bønderne på Gyllingegnen
1936	Karl hos Jørgen Madsen, Søbyskovgård, Søby
1938	Forkarl i Svejstrup ved Ry
1940	Fodermester ved Magnus Steffesen, Gylling
1941	Elev på Gyllingnæs
1942	Elev på Aakjær
1942	Elev og skovarbejder på Gyllingnæs
1943	Arbejdsmand hos smedemester Færgemann i Hov
1944	Formand for Dansk Arbejdsmands Forbund i Gylling
1945	Tørvearbejder hos Lamott, Gylling
1946	Murerarbejdsmand ved Jens Astrup Nielsen
1947	Husbygger Gylling Østergade 1, Gylling
1948	Kontorbestyrer i DAF
1950	Medlem af Gylling Sogneråd
1952	Murerlærling hos murermester Jens Astrup Nielsen, Gylling
1956	Murersvend hos murermester Axel Jensen, Gylling
1960	Murersvend hos murerfirmaet Brøderne Sørensen, Odder
1961	Formand Gylling Brugsforening til 1970
1969	Murerformand i murerfirmaet Brødrene Sørensen, Odder
1970	Arbejdet i Gylling Sogneråd stopper, kommunesammenlægning
1970	Medlem af Odder Brandkommission til 1982
1982	Efterlønner og Stævningsmand for dommeren i Skanderborg
1987	Pensionist
1991	Stopper som Stævningsmand

Oplevelser fortalt af Kristian Sand foråret 2007, optaget på bånd og redigeret og nedskrevet af Mogens Rasmussen, Gylling Lokalhistoriske Arkiv.

Derfor

Min far havde talt med Christian Rasmussen som var gartner i Gylling, her kunne jeg få en læreplads, men jeg ville hellere være hos bønderne, hvor jeg kunne tjene nogle flere penge. Der lå også noget andet bag, men det er en helt anden historie!

Hos bønderne

Jeg er egentlig født og opvokset hos bønderne. Fra jeg var helt lille kom jeg meget hos mine bedsteforældre, som havde en landbrugsejendom nær Hundslund, senere flyttede de til Ørting, hvor de købte en lille ejendom ved Horsensvej.

Jeg var 13 år, da jeg første gang kom ud at tjene. Det var hos Frantz Mikkelsen, Assebækvej i Falling. Han var en typisk gammel bonde, som f.eks. sendte mig ud i marken efter høst for at tælle neg i traver, så kunne han beregne udbyttet af byg og havre. Han havde en karl der hed Magner Vester, som jeg senere som voksen kom til at arbejde sammen med. Jeg var i Falling ca. et halvt år. Boede hjemme i Gylling om vinteren, hvor jeg blev konfirmeret.

Så tjente jeg et halvt år hos Anton Hansen, Krogsgade i Gylling, hvorefter jeg kom ud til Jørgen Madsen, Søbyskovgård i Søby og sønnen Kaj Madsen - en god lærerig plads, hvor jeg fik prøvet det hele. Jeg fik f.eks. lov til at sidde på selvbinderen, mens de gik og satte korn sammen. Jørgen Madsen havde en flink husbestyrerinde, jeg var der i 2 år.

Så rejste jeg over til Svejstrup ved Ry, der var jeg også i 2 år - startede som anden karl og sluttede som forkarl.

Derefter tilbage til Gylling, hvor jeg blev fodermester på Løkkegård, hos Metha og Magnus Steffensen. Da det blev forår, solgte Magnus Steffensen pludselig hele ungbestætningen, så var der ikke nok arbejde til mig - vi blev enige om at jeg kunne rejse, jeg ville også hellere passe heste.

Jeg fik så elevplads på Gyllingnæs og derefter Aakjær

Remonte

Jeg var vant til at passe vanskelige heste, og var altid kommet godt ud af det med heste - I Søby hos Jørgen Madsen, havde de en remonte - en ung militærhest som var udstationeret. Hestene skulle trække kanoner, hvis der blev krig.

Der var flere på egnen, der havde en remonte - hvert år blev hestene indkaldt, når der var efterårsmanøvre - det var ofte skøre krikker, som ikke var vant til at havde en fast hestepasser. Jeg havde ikke problemer med at styre hesten - jeg snakkede med den.

En Remonte var en billig hest at have, den skulle naturligvis fodres og holdes i pæn stand, og mønstres 2 gange om året henne i Odder.

Det var en billig hest at have, den skulle naturligvis fodres og holdes i pæn stand, og mønstres 2 gange om året henne i Odder, men ellers kunne man bruge den, som var det ens egen hest.

Jobbet!

Det var så mærkeligt, jeg havde mødt Marinus en gammel skolekammerat, der var flyttet til Odder, fordi hans far havde fået job på slagteriet. Marinus var kommet i murerlære, og han havde været med til at bygge en ny elevbygning på Aakjær.

Marinus sagde: »Du skal søge ned til Aakjær, der har de fået en ny elevbygning med centralvarme på hvert værelse«. – En sensation! Eneværelser med ottoman, pæne møbler, gardiner og tapet på væggene og med søm, hvor billeder kunne hænges, og så er der indbyggede skabe, bord med 2 stole og et lille rygebord lavet i bøgetræ.

Jeg havde set i Herregårdsbladet – en gratis jobavis, der kom 2 gang om året – at de søgte elever på Aakjær. Man skulle være mindst 18 år og have gode anbefalinger. Der stod udtrykkeligt, at personlig henvendelse

var uønsket - det skulle være skriftlig ansøgning med afskrift af gode anbefalinger, ellers var enhver henvendelse unødvendig. Så jeg havde ikke fået jobbet, hvis ikke de 2 inspektører havde snakket sammen herom - det fandt jeg først ud af meget senere.

En dag spurgte jeg inspektør Loft på Gyllingnæs om jeg måtte tage fri en dag, så jeg kunne cykle ned på Aakjær, for at søge job. De kan ikke få fri, men jeg skal nok ringe og tale med inspektør Grue, og jeg skal nok lægge et godt ord ind for Dem.

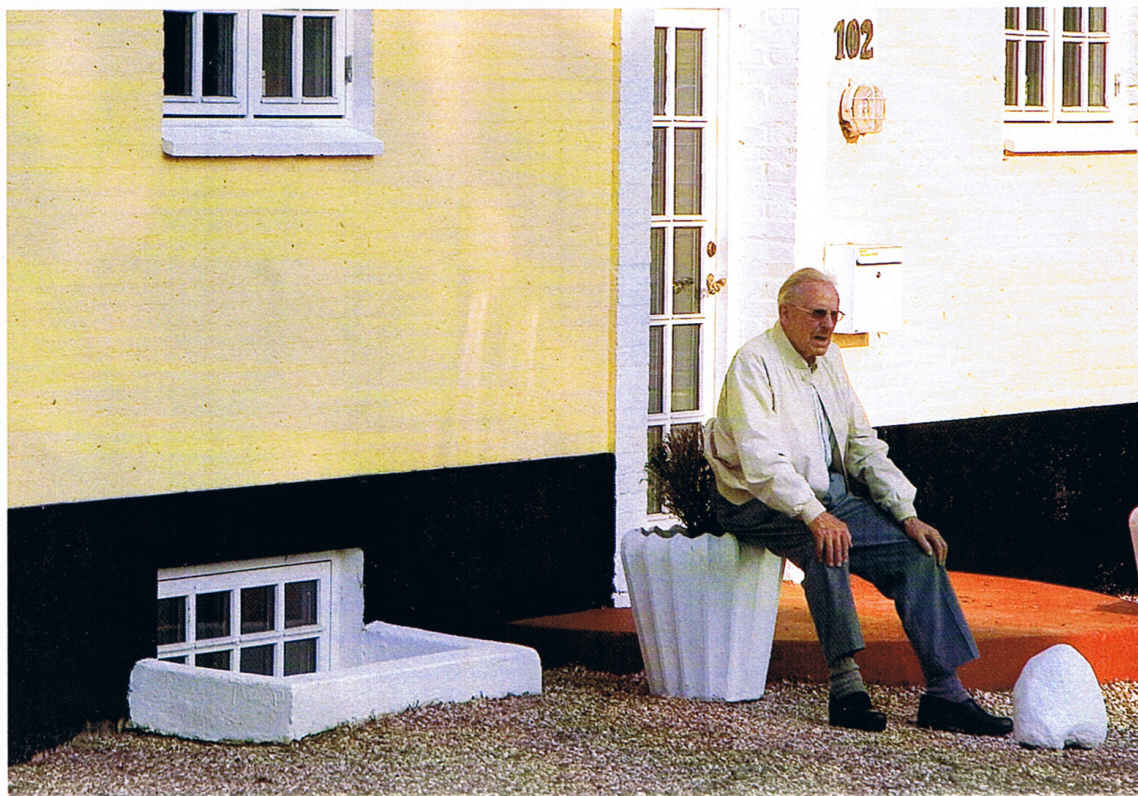
Jeg troede Loft havde glemt aftalen, for vi kom helt hen på sommeren, da han endelig en dag kom og sagde: »Inspektør Grue vil godt se Dem dernede på torsdag kl. 2 - ikke 5 minutter før og ikke 5 minutter efter - kl. 2 præcist«. Jeg cyklede over til Aakjær.

Inspektør Grue snakkede ikke om arbejdet, men udelukkende om heste. Heste er ikke slaver, det er medarbejdere, og hvis jeg nogensinde ser en mand bruge en pisk, så er han ude af gården inden middag. Nå ja, det forstod jeg godt, jeg havde ingen problemer med heste. Så var der ikke mere at snakke om.

Så cyklede jeg ned til Gyllingnæs igen. Så var den fæste i orden.

Kristian Sand foran den dengang meget moderne og attraktive elevbolig med bad i kælderen.

»Der skulle naturligvis også være orden på de nye elevværelser, var der ikke det, fik vi røde sedler - skoene skulle på plads hver dag! Inspektør Grue med gæster kom sommetider derover for at kigge på, så tingene skulle bare være i orden. Her var der 12 elevværelser, 6 til hver side med en gang i midten.«

Elev på Aakjær

Den 1. november mødte vi op på Aakjær. Vi var 11 elever, en ladefoged og en ældre elev på 24 år som nr. 2. De fleste elever kom fra de store gårde og herregårde på Sjælland, en enkelt fra Langeland, en fra Fyn og en fra Lolland.

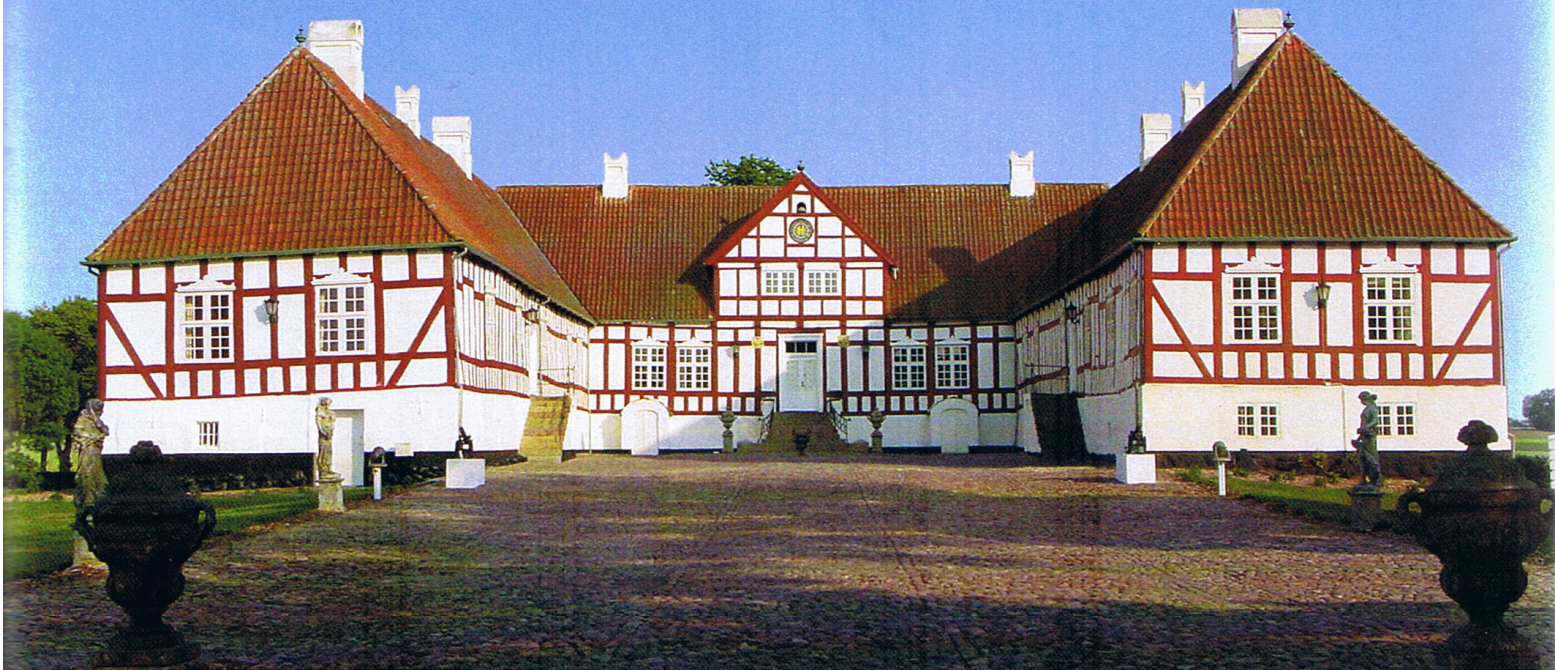
Jeg stod i stalden tidligt om morgenen og forventede, at forvalteren mødte op i spidsbukser, jakke med slips, lange støvler og med egespir i hånden, som på Gyllingnæs.

Men så kom overforvalter Nielsen -i daglig tale »Sam« - med kasketten trukket ned over ørene, han havde blå arbejdstøj på, og bar gult halstørklæde - og gummistøvler med træbund. Han råbte ikke, men gik stille rundt og satte folk i arbejde.

Det og det nummer skal det og det - ingen navne blev nævnt.

Alt hvad jeg skulle bruge til hestene hang på knager - strigler, børster og seletøj. Hver mand havde sit sted med alle håndredskaber - fok, greb, skovl - og alt var nummereret med tal, og hver mand sin hestevogn - jo, der var styr på tingene!

Aakjær hovedbygning - Facaderne nyrenoveret 2007.

Godsejeren Frode Nedergaard var født på Aakjær i 1876 og giftede sig til herregården Tirsbæk ved Vejle - her boede han som voksen. Godsejeren kom næsten aldrig på Aakjær, han havde ikke behov herfor. Det var en veldrevet herregård der gav godsejeren en god luns penge hvert år. Inspektør Grue havde eneret, det var ham der drev gården - og han gjorde det godt.

Hvilke heste skal jeg have, spurgte jeg - hvilket værelses nummer har du? - nr. 8! - så er nummer 8 dine heste. Så gik han videre.

Da han var færdig med at sætte eleverne og karle med faste heste i arbejde gik han videre til underforvalteren, husmændene og børsterne. Således blev vi alle informeret om, hvad de skulle ske i løbet af dagen.

Alt hvad jeg skulle bruge til hestene hang på knager - strigler, børster og seletøj. Hver mand havde sit sted med alle håndredskaber - fok, greb, skovl - og alt var nummereret med tal, og hver mand sin hestevogn - jo, der var styr på tingene!

Nogle gange i løbet af vinteren var der undervisning af landbrugs-konsulenter, det foregik om aftenenovre i inspektørboligen.

Det daglige brød

Men først skulle vi op og spise i inspektørboligen hvor der var spisesal i underetagen. Eleverne til den ene side, karlene og daglejerne til den anden. Husmændene gik hjem og spiste, daglejerne havde selv madpakke med.

Da vi var færdige med morgenmaden kom en af køkkenpigerne ind med en bakke med madpakker. Det er jeres frokost - 2 skiver brød med fedt, pakket ind i avispapir. Det var flot, det fik man ikke andre steder!

Så kom køkkenpigen igen, denne gang med brød til hestene - det var vigtigt at de fik noget at æde om formiddagen, ja, det var faktisk på grund af hestene, at vi også fik brød om formiddagen. Men underforvalteren, han var gal over det med avispapir svøbt rundt om maden, han sagde - det kan man faktisk dø af, at tørre sin røv i!!

Det daglige arbejde

Vi startede kl. ½6 med at strigle heste, så morgenmad kl. 6, derefter ned i stalden igen og gøre klar til at rykke ud siddende på hesten kl. ½7. »Så rykker vi ud« råbte nr. 1, ladefogeden, mens han kiggede på sit ur. Vi havde 1½ times middag, hvor hestene blev fodret. Derefter rykkede man samlet ud igen, men først til vandtruget, hvor hestene skyllede maden ned. Der var i alt 22 spand heste på Aakjær - et imponerende syn, når vi kom i en lang række.

Inspektørboligen på Aakjær.

Men først skulle vi op og spise i inspektørboligen hvor der var spisesal i underetagen. Eleverne til den ene side, karlene og daglejerne til den anden. Husmændene gik hjem og spiste, daglejerne havde selv madpakke med.

Kristian Sand står lige under det vindue, hvor han boede, da han var elev nr. 8 på Aakjær.

Marinus sagde: »Du skal søge ned til Aakjær, der har de fået en ny elevbygning med centralvarme på hvert værelse«. – En sensation! Eneværelser med ottoman, pæne møbler, gardiner og tapet på væggene og med søm, hvor billeder kunne hænges, og så er der indbyggede skabe, bord med 2 stole og et lille rygebord lavet i bøgetræ.

Lønnen på Aakjær var 1200 kr. for et år, så vidt jeg husker! Altså med kost og logi. Der var 62 ansatte på godset, en stor god arbejdsplads. Man gjorde hvad der blev sagt, man svarede ikke igen – nej, det var kæft trit og retning på Aakjær.

Karlene boede nu i de gamle elevværelser, tidligere boede de ovre hestestalden i gavlen mod nord. »Turisten« kaldte man stedet, fordi de kom og gik som de havde lyst.

Karlene var folk, som ikke havde fast ansættelse, de fik ugeløn, vi fik månedsløn.

Der var 8 dobbeltværelser og en samlingsstue, og en kone sørgede for, at der blev fyret op i samlingsstuen.

Der skulle naturligvis også være orden på de nye elevværelser, var der ikke det, fik vi røde sedler – skoene skulle på plads hver dag! Inspektør Grue med gæster kom sommetider derover for at kigge på, så tingene skulle bare være i orden. Her var der 12 elevværelser, 6 til hver side med en gang i midten, ladefogedens værelse var lidt større end de andre. Der var 2 gavlværelser i tagetagen, her boede fodermesteren mod vest og underforvalteren mod øst.

I kælderen var der omklædningsrum og et brusebad med varmt vand. Ude ved bønderne var der vaskefade i stalden, hvor man kunne vaske sig, så det her var ren luksus!

Godsejeren og legekammeraten

Godsejeren Frode Nedergaard var født på Aakjær i 1876 og giftede sig til herregården Tirsbæk ved Vejle - her boede han som voksen. Godsejeren kom næsten aldrig på Aakjær, han havde ikke behov herfor. I hovedbygningen boede skovridderen og overforvalteren i hver sin sidefløj, midterfløjen stod klar hvis godsejeren kom. Godsejer Nedergaard blev Hofjægermester.

Det var en veldrevet herregård der gav godsejeren en god luns penge hvert år.

Inspektør Grue havde eneret, det var ham der drev gården - og han gjorde det godt.

Karl Ludvig Sand blev også født i 1876, han var søn af skovfogeden på Aakjær og blev legekammerat med Frode Nedergaard. Karl Ludvig Sand var min fars onkel.

Prøven

Den første morgen skulle jeg pløje 2 agre på tværs. Forvalteren fortalte hvor ploven stod, så var det bare om at komme i gang - det var bælgravene mørkt, så det var ikke nemt.

Slottet eller Hovedbygning Aakjær.

I hovedbygningen boede skovridderen og overforvalteren i hver sin sidefløj, midterfløjen stod klar hvis godsejeren kom. Min fars onkel - Karl Ludvig Sand - boede her i den sydlige fløj.

Maskinhuset, Aakjær, nyrenoveret.

Det var marken fra den røde lade langs alléen og ned til landevejen, jeg skulle pløje på tværs – der var ikke så meget som en pind at mærke af med – jeg kunne ikke slippe heste og plov for at gå over på den anden side af vejen for at finde noget til afmærkning – jeg tænkte noget over hvad jeg skulle – jeg kunne skridte marken af og flugte med hjørnet af maskinhuset.

Det var marken fra den røde lade langs alléen og ned til landevejen, jeg skulle pløje på tværs – der var ikke så meget som en pind at mærke af med – jeg kunne ikke slippe heste og plov for at gå over på den anden side af vejen for at finde noget til afmærkning – jeg tænkte noget over hvad jeg skulle – jeg kunne skridte marken af og flugte med hjørnet af maskinhuset. Der skulle være forager hele vejen rundt. Ploven var heller ikke indstillet, men en svensknøgle og en kniv som hørte med til påklædningen, kunne jeg bruge. Men måske kunne jeg få hesten til at gå i strækmarch ned til vejen, og så tælle skridtene? Hestene var også villig til at gå i en passende fart – det viste sig senere at jeg havde fået godsets bedste spand heste, Rosa og Emma.

Jeg trak med spidsen af ploven en streg hele vejen ned, der hvor jeg skulle ende. Derefter fulgte jeg vejen tværs over – så skridtede jeg det samme op – så havde jeg 2 punkter, der hvor jeg sluttede opad og så det nederste hjørne på maskinhuset – så kunne jeg begynde at køre frem og tilbage på tværs. Jeg spekulerede på, hvorfor jeg havde fået denne opgave – det gjorde de andre elever vist også – så opdagede jeg, at inspektøren havde et vindue fra sit kontor ud til denne mark, han kunne altså overse hele marken fra sit kontor – det var en prøve jeg var sat på?

Kristian Sand med de 2 jyske heste Mads og Joppe.

Næste dag fik jeg hjælp med at pløje færdig, så kom nr. 7 og hjælp til.

Min ansættelse var altså aftalt på forhånd mellem Grue på Aakjær og Loft på Gyllingnæs – staldmesteren fortalte nemlig en dag, at han for flere måneder siden havde hørt inspektøren fortælle, at de nu havde fundet en kusk til Rosa og Emma. Senere fandt jeg ud af, at de også havde aftalt hvad jeg skulle have i løn.

Madpakken blev til hestekræfter

Jeg kørte ofte i skoven, hvor jeg skulle køre brænde ud til de store veje, hvor folk så kunne afhente det – der var rationering på brænde på grund af krigen.

I skoven nær Oldrup Station skred vognen – tungt læsset med kløvet træ – ud fra vejen. Det var en pinlig situation – hvis læsset faldt af, kunne jeg ikke selv klare det! Men jeg havde heldigvis godsets bedste heste – nogle rigtige jyder – jeg snakkede med dem, som jeg havde gjort

så ofte før: »I får min madpakke, hvis I trække vognen op, kom så!«. Da jeg kunne se, at hestene stod fast, sagde jeg højt. »Nu, eller aldrig!«. Enten kom vognen op, ellers også gik den i stykker, der var ingen vej uden om. Men vognen kom op fuldt læsset, og Rosa og Emma fik min madpakke, som aftalt. – Det var længe efter, at jeg kom til Aakjær.

Jeg havde fået gårdens bedste heste, og de pæneste – præmieheste med lys hale, lys blis, lys pandelok og man og 4 hvide lange sokker. Når de kom ind om aftenen, skulle de gøres rene. Jeg hentede en spand vand og sluttede altid dagen af med at vaske sokker.

Snerydning

Godset skulle rydde vejene for sne. Aakjærvej skulle ryddes fra Ålstrupvej forbi godset og op til Felshøj på Bilsbækvejen. På Vadsmøllevej skulle vejen ryddes fra Vadsmølle til Brokgraven. Sneploven var en stor træplov med styrestang, så folkene kunne holde den fast på vejen, når hestene trak. Var der meget sne, var der 5 heste til at trække, men ofte var det nok med 3 heste til at trække sneploven.

På spanden

Nær porten ved stalden var der et lokum for godsets folk. Det var et dobbelt lokum, så man kunne være 2 derinde af gangen, men man sad nu ikke derinde længere end højst nødvendigt. Lokumsbrættet var skrånstillet og løftet højt, således at man skulle op på en skammel for at nå op til hullet i brættet. Man fik hurtigt ordnet sit ærinde!

Køreturen

Inspektør Grue kom en aften, jeg havde lige sat hestene ind. Har du hjemtur på søndag? Der var altid 2 der skulle være på godset om søndagen for at holde vagt og hente post med mere. Nej, sagde jeg.

»Nu, eller aldrig!«. Enten kom vognen op, ellers også gik den i stykker, der var ingen vej uden om.

Falling Station, nu indrettet til beboelse – stationen blev bygget i 1904. Der var indrettet et separat venterum til godsejeren. Banen blev nedlagt o. 1965.

Vi kom op på stationen og holdt parat, da toget kom. »Tjeneren« sprang ned og gik over og tog deres kufferter – bar dem over i kareten. Derefter trak han trinbrættet ud for fruene og inspektøren – så lukkede han døren og gik over for at hente posten.

Så må du lave det om, for du skal op på stationen for at hente inspektøren fra Tirsbæk og hans kone. Du har godsets bedste heste, og det forpligtiger. Husk, du skal være søndagsklædt og det skal hestene også. Smeden og magasinforvalteren er ved at gøre kareten i stand, den har ikke været i brug i mange år. De kommer med toget på søndag kl. 10 på Falling Station, så skal alt være i orden!

Så måtte jeg ofre et par aftener til at smøre seletøj, det skulle være skinnende blank, også omgangstøj og halerem fik en tur. Kareten blev meget fin, det var en åben vogn med døre og trinbræt til passagersædet. Der var højt kuskesæde med kørepisk – den havde jeg lov til at bruge. Når jeg kørte med firspand foran selvbinder og såmaskine, måtte jeg også bruge pisk. Jeg slog ikke med piskene, det var nok, at jeg lagde den op på krydset af hestene. Almindeligvis kunne jeg styre dem, når jeg

brugte deres navne - tonefaldet var ofte nok til at få dem på linie, eller et ryk i tømme - så var de på plads.

Hesten gik på græs - nede hvor der nu er sø - øst for slottet. Det var nemt at få dem til at komme, jeg skulle bare råbe Rosa og Emma, så kom de, men ikke den søndag. De ville selvfølgelig blive sammen med de andre heste. Det kunne godt blive lidt pinligt, så jeg måtte råbe ekstra højt for at kalde dem til mig. Så kom de!

Nummer 4 var en firskåren mand, han havde også hjemtur - det var hans job at hente post på stationen til inspektør, skovridder og overforvalter. Så han tog med derop som tjener. Han sad pænt ved siden af mig på bukken i sit søndagstøj. Vi kom op på stationen og holdt parat, da toget kom. »Tjeneren« sprang ned og gik over og tog deres kufferter - bar dem over i kareten. Derefter trak han trinbrættet ud for fru og inspektøren - så lukkede han døren og gik over for at hente posten. Så kørte vi hjemad. Da vi kørte ind på gårdspladsen ved inspektørboligen vendte vognen med den rigtige side indad. »Tjeneren« sprang ned og lukkede døren op for fru og inspektøren - stuepigen kom ud og hentede kufferterne, som tjeneren forinden havde taget ned fra kareten.

Vi skulle holde os klar ved kareten, hvis inspektørerne senere skulle en tur ud i marken. Om aftenen afleverede vi dem på stationen - også med 2 mand på bukken.

Så skete det! Mandag aften, da vi sad og spiste kom pigen og sagde: »Nr. 4 og nr. 8, I skal op til inspektøren«. Vi skulle nok op og have tak fordi vi havde kørt med gæsterne - det regnede vi da med.

Men da vi kom derop, så fik vi fand'ne en skideballe af inspektøren. Både han og fru sad der. Inspektøren var vred. »Hvad ligner det, at I komme her og spiller kong gulerod, jeg har ikke givet ordre til, at der skulle en tjener med op til stationen!«

»Ja, ja«, sagde nr. 4 - »Sand kunne da ikke gå fra hestene, når toget kom med inspektøren fra Tirsbæk«. »Hov, hov, her er det mig der giver ordre - I skal ikke selv gå og finde på noget!«

Jeg kunne godt se, at fru ville sige noget, og så kom det: »Skal du ikke fortælle, hvad inspektøren fra Tirsbæk sagde her til formiddag, da han ringede, og sagde tak for sidst? - Sagde han ikke, at det var et par velopdragne unge mennesker du havde sendt ned på stationen for at hente dem?«

Det var den tak vi fik!

Tjansen

»Jeg ved godt, hvorfor du altid får tjansen?« Sagde en af husmændene. Du har f.eks. aldrig været i laden, når de tærsker, det er et modbydeligt arbejde at række korn op, så det bliver du ikke sat til. Du får altid tjansen med at køre i skoven eller køre med firspand for såmaskine eller selvbinder. Jeg kan fortælle dig, at det er fordi Sam ikke kan lide de fine elever - eleverne fra nr. 1 til nr. 7 går alle i slips og med spidsbukser og pæn jakke - de er forvalterspire, og dem kan han ikke lide, men du går i arbejdstøj ligesom overforvalteren, derfor får du tjansen.«

Når jeg tænkte mig om, kunne jeg godt se, at der var noget om snakken, selvom jeg syntes, at det var hårdt at læsse halm på godsvogne.

Vi kørte halm direkte fra tærskværket i laden på Aakjær til stationen i Falling, og læssede det i banevogne. Vi brugte en eksportpresser, så ballerne blev presset og bundtet med ståltråd - de vejede ca. 60 kg stykket. Når halmen var læsset på banevogne, brugte vi en skabelon til at måle højden og bredden, så man kunne være sikre på at halmen ikke blev væltet af under transporten. Halmen blev sandsynligvis sendt til Tyskland.

Husmænd og grise

De husmænd der var på herregårdene, flyttede af og til for ikke at gro fast - de flyttede inden børnene skulle i skole, eller når børnene var færdige i skolen. Så længe børnene gik i skole, skulle familien helst blive på godset for børnenes skyld.

Kristian Sand står her ved »Husrækken« lige vest for landevejen - dengang 3 dobbelthuse i række.

Husmandsfamilierne boede i 3 dobbelthuse ovre i skoven og nogle i Svinballe i skovkanten, så var der Teglluset, Uldrupgården og Kanalhuset helt nede ved fjorden. Der var bygget svinehus ved alle boligerne.

Der var en skolesti nede fra Aakjær, den startede ved det første træ i alléen op mod Falling, så gik den tværs over den store mark op til Ålstrup. Ja, men tænk, at sådan en stor mark på Aakjær blev delt af en skolesti!

Der var også en skolesti fra Falling til Ålstrup. Det var kommunale skolestier, så de kunne ikke slettes. Senere blev de også anvendt som cykelstier. De fleste husmænd havde været på godset i mange år, det var deres børn der fyldte skolen i Ålstrup.

Der var mange polakker, men ingen polakhuse. Alle polaknavne, som man hører her på egnen, de stammer fra Aakjær. Husmandsfamilierne boede i 3 dobbelthuse ovre i skoven og nogle i Svinballe i skovkanten, så var der Teglluset, Uldrupsgården og Kanalhuset helt nede ved fjorden. Der var bygget svinehus ved alle boligerne.

På Uldrupsgården havde de svin og avlede kartofler og korn. Slagtesvin blev fedet op på Aakjær.

Husmændene fik efter overenskomsten 1 gris og 3 tønder korn til opfedning hvert år, samt 1 liter sødmælk om dagen. Snart efter blev hele lønnen udbetalt i kontanter - man ville hellere have penge end naturalier.

Udskiftning

Vi fik både ny inspektør og overforvalter. Grue købte en herregård oppe nordpå, og Sam kom ud til et entreprenørfirma som formand.

Inden Grue rejste, kom han rundt til alle de ansatte for at trykke i hånd og sige farvel - det var ikke almindeligt dengang.

Da godsejeren kom

Godset tjente mange penge på frøavl dengang, men desværre slog høsten fejl det år.

De store marker op mod Falling var tilsået med hundegræs og markerne op til den gamle skovriddergård, Fensholt - fra viadukten og mod nord var tilsået med engsvingel. Men desværre slog høsten fejl. Så begyndt godsejeren selv at komme på Aakjær. Han kom i egen bil med chauffør. Det var første gang jeg så godsejeren på Aakjær.

Jeg var elev på Aakjær til oktober, så stoppede jeg efter 10 lærerige måneder.

Elev på Gyllingnæs

Hestepasser

Jeg kendte smed Lund ude på Gyllingnæs. Familien boede i Smedehuset på vejen ud til Fiskerhuset. Hans søn Søren - som senere blev min svoger - gjorde mig opmærksom på, at de manglede en mand ude på næsset, og han havde talt med inspektør Loft.

»Jeg har en kammerat, han er god til heste«, havde han en dag sagt til inspektør Loft. »Hvis han er god til heste, så kan jeg bruge ham. Den unge hingst er meget vanskelig, kan han styre den, kan han få arbejde?«

En del af medarbejderne på Gyllingnæs samlet i parken foran hovedbygningen - vi var i søndagstøjet. 1941. Erik Vetter, daglejerkarl - Evald, elev - Ragner, elev - Kristian Sand, elev - Ove Andersen, daglejerkarl - Kusken - Jørgen Poulsen, daglejerkarl - Hans Holm, daglejerkarl. Stuepigen - Ole, daglejerkarl - Kokkepigen - Nielsen, underforvalter - kokkepigelev - Andersen, forkarl, elev.

Værelserne på Gyllingnæs var meget almindelige – Kusken boede oppe ved siden af kørestalden, vi boede på elevværelserne, og staldmesteren boede i den anden ende af bygningen op ad hestestalden. Der var fem 2-mandsværelser, et 3-mandværelse og en samlingsstue. Vi var 7 elever og 6 daglejerkarle der boede på værelserne. Der var ikke varme på værelserne, men en kakkelovn i samlingsstuen.

Jeg startede marts 1941, som elev på Gyllingnæs – jeg var der til november, men vendte året efter tilbage til godset.

Et sted at bo

Værelserne på Gyllingnæs var meget almindelige – Kusken boede oppe ved siden af kørestalden, vi boede på elevværelserne, og staldmesteren boede i den anden ende af bygningen op ad hestestalden. Der var fem 2-mandsværelser, et 3-mandværelse og en samlingsstue. Vi var 7 elever og 6 daglejerkarle der boede på værelserne. Der var ikke varme på værelserne, men en kakkelovn i samlingsstuen. Der var heller ikke bad eller varmt vand, men om sommeren kunne vi bade ud fra stenmolen nede ved Fiskerhuset.

Det var en kone, der kom og gjorde rent på værelserne og redte vores senge.

Dagligdagen med 22 heste

Vi startede kl. ½6 om morgenen med at strigle heste, derefter morgenmad. Underforvalteren kom lidt før ½7 og råbte vores nummer op, så stod vi ret bag hestene, krybberne var jo langs muren. Underforvalteren bar altid slips, jakke og spidsbukser og havde egespir i hånden. En af karlene var hjemsendt fra militæret med uniform, den brugte han hver dag indtil den skulle afleveres, så fik han travlt med at vaske og lappe.

Jeg havde nr. 6 - Så fik jeg en ordre om, hvad jeg skulle lave den dag - det var bare om at høre efter - ordren blev kun givet een gang. Nede for enden af stalden stod karlene og husmændene, så gik underforvalteren ned og snakkede med dem. Ladefogeden sad med uret i hånden, og præcist kl. ½7 råbte han:« Så rykker vi ud«. Så var der ikke stop før kl. ½12, hvor vi havde 1½ times pause så hestene kunne æde og hvile, pausen var ikke af hensyn til os ansatte. Derefter var vi i gang til kl. 6 aften. I alt mere end 10 arbejdstimer om dagen. Den tid vi brugte på at strigle og ordne seletøj blev ikke medregnet.

Vi spiste ovre i hovedbygningen i underetagen. Om morgenen fik vi havregrød, øllebrød eller lignende, aldrig sødmælk, te eller kaffe, det var

Vi startede kl. ½6 om morgenen med at strigle heste, derefter morgenmad. Underforvalteren kom lidt før ½7 og råbte vores nummer op, så stod vi ret bag hestene, krybberne var jo langs muren.

Gyllingnæs hovedbygning fremtræder i dag som en symmetrisk bygning, tidligere var der opført tårn til venstre for hovedindgangen.

Vi spiste ovre i hovedbygningen i underetagen. Om morgenen fik vi havregrød, øllebrød eller lignende, aldrig sødmælk, te eller kaffe, det var for dyrt – skummetmælk eller vand kunne vi få – ingen frådseri! Varm mad til middag, altid 2 retter mad, om søndagen fik vi sommetider nyfødt kalv.

for dyrt – skummetmælk eller vand kunne vi få – ingen frådseri! Varm mad til middag, altid 2 retter mad, om søndagen fik vi sommetider nyfødt kalv – om aftenen stuede kartofler, et par stykke smørrebrød med flæsk eller et par stykker brød med fedt.

Vi havde ikke høstgilder eller andre fælles aktiviteter, kun arbejdet var vi fælles om – godsejeren blandede sig ikke med folket, undtagen dengang med såmaskinen!

Jeg cyklede sommetider til Gylling og Ørting om aftenen, vi havde jo fri, når hestene var sat ind.

Hingsten Per

Jeg havde ingen problemer med at styre hingsten Per – en rigtig jyd på 3 år.

Engang kom underforvalteren, og sagde: »Sand, ta' den ene af dine heste, vi har fået en ny radrenser, og roerne skal renses – Det er marken der går fra Højbøge langs kanalen ud til fodermesterhuset, der skal renses«. »Jeg vil køre med Per« –:«Er du rigtig klog! Per han splitter det hele ad – han har aldrig gået enspænder, og så bruge ham foran

Aakjær 1942 ▲

20 spand heste til fotografering. Et imponerende syn. Fotograf R. Siggaard har opstillet hestene i en bue for at alle kan være med på billedet. Stående til venstre ses overforvalter Nielsen og underforvalter »Sofus«. Fra venstre på hesteryg ses elev nr. 1 - ladefogeden - derefter elev nr. 2 o.s.v frem til nr. 12. Kristian Sand er nr. 8. Det er daglejerkarle på hesteryg fra 13-20.

Til højre ses den gamle 2-etagers elevbygning, hvor daglejerne bor. Den lille hvidkalkede bygning er mejeriet, hvor mælken blev opbevaret inden den blev kørt til mejeriet. Kostalden ses i baggrunden. Husmænd og skovfolk er ikke med på billedet, men jomfruen og 3 piger er kommet med.

Gyllingnæs 1942 ▼

22 heste opstillet til fotografering. Kristian Sand har spand nr. 6. Hestene flankeres af 5 traktorer. Fotograf var hvert år R. Siggaard. I baggrunden ses hovedbygningen med tårn, og til venstre ses »gule bygning« med vaske- og slagterum.

Her følger navnene på de personer der ses på billedet: Fra venstre Smed Lund på Deutz traktor, Peder Jensen på Bulldog traktor. Til hest fra venstre Hansen, Gerda stuepige, »Knalfus«, Finnemand, Ragner, Ellen sturpige, Ewald, Hans elev, Peder Jensen, Niels Frederiksen, Gunnar Jensen, Ove Andersen, Peder Hansen, Torkild Jensen, Kristian Sand, Helge Juul, Aksel Jensen kusk, siddende på Fordson traktor Aksel Larsen, Asger Jørgensen og Viggo Rasmussen. Stående fra venstre fru Loft husjomfrue, Loft forvalter, Nissen underforvalter, Anton Vie, Johannes Lamott, Peder Christensen, Alf Sørensen, Niels Ebbe, Ida Christensen, Brix Søgaard, Søren Andersen, Ejler Nielsen, Hans Holm, Ole Olesen, Peder Dyhr, Karl Rasmussen, Brandt staldmester, Børge Nielsen og ??

en radrenser, du må være tosset mand«. Så råbte han ned til nr. 1: «Du skal ta' Lotte! Sand kommer selv til at betale, hvis han vælger Per og den splitter radrenseren ad!!! Men jeg tog Per! Den skulle nok vise dem at jeg kunne få Per til at makke ret.

Jeg så godt, at der var folk bag vinduerne over ved svinmanden – også oppe ved det gule hus stod der folk og kiggede. De skulle rigtig nyde synet, når nu Per splittede det hele ad.

Per var ikke glad for at komme ind mellem de 2 stænger, men han kom på plads.

Jeg satte ikke radrenseren i, men tog ham ved hovedtøjet og trak af sted!! Vi gik ned mellem rækkerne. Jeg sørgede for at forklare Per, at han ikke måtte træde på planterne, da vi kom tilbage havde Per forstået hvad det gik ud på. Som aftalt med forkarlen sprang vi 2 rækker over da vi vendte, så satte jeg radrenseren i jorden. Per havde fundet ud af, at han ikke skulle træde på de 2 rækker planter han gik imellem, han trak fint – det gik godt, ingen problemer overhovedet!

Jeg satte ikke radrenseren i, men tog ham ved hovedtøjet og trak af sted!! Vi gik ned mellem rækkerne. Jeg sørgede for at forklare Per, at han ikke måtte træde på planterne, da vi kom tilbage havde Per forstået hvad det gik ud på.

De blev sgu' skuffede alle dem der kiggede på.

Per døde af tuberkulose kort efter at jeg rejste. Underligt nok havde jeg aldrig hørt ham hoste. Den anden hest jeg kørte med var Lotte - hun var mor til Per.

Godsejeren

Godsejer Niels Banner så vi ind imellem, når han kom spadserende - han havde ikke noget med driften at gøre. Det var inspektør Loft og underforvalter Nielsen der styrede det hele. Somme tider så vi gods-ejeren gå tur med fruens selskabsdame. Fru Eva Banner så vi kun, når hun var i haven.

Godsejeren gik ofte i en rødlig jakke, skjorte med slips, spidsbukser og viklers. Han havde en cykel uden skærme, som han brugte, når han skulle til Horsens - så havde han bagagen i en rygsæk.

Når Banner skulle have karbad, hentede havemanden vand fra havet. Det blev bragt i spande, kørt op til hovedbygningen i trillebør - et hårdt arbejde.

Godsejeren var tidligere garderofficer, en stor mand som tidligere havde haft megen magt. - Brandbyge, som var godsets havemand, fortalte en dag, at Banner havde sagt: »En gang kunne jeg få et helt kompagni soldater til at ryste i bukserne bare ved at kigge på dem - nu kan jeg ikke engang få en mand til at komme ved at råbe efter ham«. - Banner havde med årene mistet sin autoritet.

Såmaskinen

Vi havde fået en ny såmaskine, den nye maskine var snild. Ham der skulle styre selve såmaskinen skulle nu ikke længere gå ved forhjulet med styrestangen, han kunne nu sidde ned, og med en stang dreje forhjulene som på en bil - for stativet drejede ikke. Ham der gik bagefter og »skød krager«- som man kaldte man det - han skulle se, at sæden hele tid løb ud, og piberne ikke stoppede til - han havde nu fået en planke at stå på, så han ikke mere skulle løbe efter maskinen. Jeg var kusk og stod oppe foran på såmaskinen og styrede de fire heste, som trak maskinen.

Godsejeren havde forlangt, at både planken til ham der »skød kra-ger«, og sædet til styrmanden skulle fjernes - folkene kunne gå, der var ingen grund til at hestene også skulle trækkes med dem!

Ladefoged Andersen lagde snart nogle sække sammen, som han kunne sidde på, når han styrede såmaskinen - det var vanskeligt for ham at gå foran med styrestangen.

Det gik også godt en tid. Så skete det! Godsejeren havde set, at Andersen sad ned på såmaskinen.

Så kom godsejeren - han kom stærkt, tværs ned over marken. Mærkeligt! Begge forvalterne var sgu' væk, de havde lige været her, men nu var de borte.

Godsejeren råbte: »Holdt«, og det gjorde vi selvfølgelig. Så begyndte han at skabe sig. Men ladefogeden fandt sig sgu' ikke i det råberi. Godsejeren kunne bare hold sin kæft! Ladefogeden var ikke ansat hos ham, og han var ikke så meget idiot, så han ville gå henne ved forhjulet og styre, når det var muligt, at sidde ned. Godsejeren bandede nu også. Til sidst råbte han: »Du skal gå hjem!«

»Ja, det gør jeg sgu også, jeg vil ikke ha' noget med dig at gøre«, råbte ladefogeden igen.

Godsejeren kunne jo ikke fyre ham, han var jo ansat af overforvalteren.

Så gik han hjem, og godsejeren måtte overtage jobbet.

Nu hører jeg heller ikke til de gode drenge. Hestenes fart kunne jeg bestemme med tonefaldet, og det gjorde jeg. Der var ingen der opdagede, at hestene nu kom til at gå lidt stærkere. Godsejeren var en gammel mand og havde derfor svært ved at følge med.

Godsejeren gik oppe foran ved hjulet og styrede såmaskinen - det var ikke nemt. Da vi vendte nede ved enden af marken begyndte han, at mangle luft. Vi stoppede op et øjeblik, han ville gerne vide, hvad jeg var for en fyr. Vi kørte videre mens vi snakkede, men da vi kom ned til enden ville godsejeren ikke vide mere - han pustede højlydt. Så kørte vi en tur mere, men da vi skulle vende gik godsejeren helt i stå, han kunne ikke flytte benene.

Så kom underforvalteren cyklende, han smed den og kom hen til os - Skal jeg afløse? - Jo, tak - fremstønnede godsejeren.

Min cykel står der oppe, den kan De tage, så skal jeg hjælpe Sand hjem med hestene, sagde underforvalteren.

Senere blev forvalter Loft og Andersen enige om, at han fortsat kunne bruge sækkesædet, når de kørte med såmaskinen - men man behøver jo ikke at sidde ned, hvis godsejeren skulle komme!

Men godsejeren kom aldrig - der var ikke nogle der skulle tabe ansigter!

Vandbærer

Jeg kørte hver dag drikkevand fra mergelgraven og ind til brønden ved hovedbygningen. Der var ikke nok vand i brønden, så der måtte suppleres med vand til husholdningen. Det var min opgave at køre vognen med en stor ajle tønne ud til mergelgraven, som var en stor aflang sø, som lå ca. 500 m ude på marken over mod Lindenæsvej

Der var lavet en træbro ud i søen, hvor der var en stor vandpumpe. Der skulle 2 mand til for at pumpe vandet op. Pumpen var så kraftig, at der kom en spand vand for hvert pumpe slag. Jeg havde Kaj Rasmussen med til at hjælpe mig, han gik og lugede roer i nærheden, så han kom altid og hjalp mig.

Vandet blev pumpet igennem et rør - som var fastgjort til broen - over i ajletønden på hestevognen. Når tønden var fuld, trak mine heste vognen tilbage til hovedbygningen, hvor det blev hældt ned i brønden. Inde i kælderen var der en pumpe, som blev startet op, når vandet skulle bruges i køkkenet. Der var ikke indlagt vand. Godsejeren brugte havvand, når han skulle bade, men det var nu kun om sommeren.

Kristian Sand står oven på brønden som han hver dag fyldte med rent drikkevand.

Jeg kørte hver dag drikkevand fra mergelgraven og ind til brønden ved hovedbygningen. Der var ikke nok vand i brønden, så der måtte suppleres med vand til husholdningen. Det var min opgave at køre vognen med en stor ajle- tønne ud til mergelgraven, som var en stor aflang sø, som lå ca. 500 m ude på marken.

Køerne fik vand fra dammen lige nord for kostalden – vandet herfra brugte man også til at køle mælken ned om sommeren, inden det blev kørt på mejeri. Det var også her, man hentede is om vinteren.

Hestene fik vand fra en brønd ovre ved hestestalden tæt på lokummerne.

Isbryder

Ishuset lå lige ved siden af dammen bag kostalden. Isen skulle hugges i stykker med en bådshage og hales ind på iskanten, og derfra løftes over i det stråtækte ishus, hvor det kunne ligge til langt hen på sommeren, ja det blev faktisk aldrig tømt – isen smeltede nemlig sammen til en stor klump. Der var vinter til dengang, derfor kunne man hugge is mange gange i løbet af vinteren.

Engang var der et par stykker der gik og huggede is, den ene hed Hans, han gled på isen, så han kom ind under isflagen – han blev våd, men han skyndte sig op og løb hjem for at skifte tøj, inden han også blev kold. Han fortalte bagefter, at det eneste han tænkte på, da han lå nede under isen var – nu gælder det om, at komme op, inden man bliver våd!

Isen blev brugt til at holde mælken kold om sommeren. Isen blev løftet over i et stort kar, som stod uden for kostalden, og var fyldt med vand, her stillede man mælkejungerne. Mælken kunne så holde sig natten over, så den ikke blev sur. Mælken blev kørt til mejeriet, når de var færdige med at malke om morgenen.

Krigen

Der var 11 spand heste på godset og 3 trægastraktorer og en bulldogtraktor med én cylinder – men den brugte vi ikke meget, da der ikke var olie at få på grund af krigen.

En dag kom der en spærreballon hen over godset – den kom helt fra England – spærreballonen strandede ude i de høje træer – vi fik den pillet ned og hængt op ovre i laden.

Der kom et par tyske soldater for at se nærmere på spærreballonen – godsejeren som var tidligere officer havde ikke glemt, hvordan sådan et par skulle behandles. De mødtes ved »Den grønne lade« nær huset Segmåne. Godsejeren råbte højt, og slog endda på køleren af tyskernes bil med sin stok, så han skræmte soldaterne væk. Soldaterne var jo vant til at lystre autoriteter, så de kørte bort og kom aldrig mere. Spærreballonen blev i al hemmelighed klippet op og syet om til blandt andet regnfrakker og underlag – det var jo godt vandtæt stof.

Hejseladen - Gyllingnæs.

En dag kom der en spærreballon hen over godset - den kom helt fra England - spærreballonen strandede ude i de høje træer - vi fik den pillet ned og hængt opovre i laden.

Kopasser

Loft kom en dag og sagde:«Jeg er på'en, vi mangler en mand nede i stalden - en til at malke. Jeg ved De har været fodermester - er det ikke noget for Dem Sand? - og De skal nok få malkepenge«. Vi kørte hø ind, det var hårdt arbejde, så det var godt at prøve noget andet.

Jeg skulle tidligt op om morgenen, de kaldte på mig kl. 4. så skulle jeg ned og malke Jeg fandt aldrig ud af i hvilken rækkefølge der skulle malkes. Vi måtte ikke malke de samme køer to dage i træk - køerne måtte ikke vænne sig til den samme person - så vi malkede forskellige køer hver dag.

Vi skulle hver malke 22 køer til 4 øre stykket, altså betaling for både morgen og aften - så det løb jo op! Hvis køerne først vænnede sig til en, så vil de ikke slippe mælken, når der kom en anden og malkede - men det var også for at nogle ikke altid skulle have de nemme køer at malke. Jeg kunne ikke nå at malke 22 køer. Kvindfolkene var meget hurtigere

end jeg - men så kom de hen og hjalp mig med at malke færdig. Vi var 7 der malkede, så der har nok været ca. 150 køer. Men det var heller ikke så ualmindeligt dengang. Kusken kørte hver dag mælken ind til mejeriet i Gylling.

Jeg var kopasser i 8 dage, så var Loft ikke »på'en« mere, og jeg kom tilbage til mine heste.

Græsgang

Kørerne skulle hver dag føres igennem skoven for at komme ud til Tyndege, hvor de græssede. En mand kunne klare jobbet alene, da køerne gik velvilligt den lange tur på stierne gennem skoven. En gammel førerko gik altid forrest. Om aftenen skulle leddet bare lukkes op, så gik de hjem. De fandt selv ind i stalden, det var intet problem - der var mange sideindgange - båsene var på tværs af bygningen. Langs ydervæggen var der en gang, hvor man kunne køre fodret frem.

Til fest i Gylling Forsamlingshus

Der var jævnligt bal i forsamlingshuset. Boldklubben havde fest hver anden måned, og det samme havde Gymnastikforeningen - som var for de fine. Vi skulle være medlem af foreningerne, for at komme til bal. Der var altså bal hver måned og altid fuldt hus.

Der var faste bænke langs ydervæggene i forsamlingshuset. Bænkene lige inden for døren var til karlene - gulvet var forhøjet her, så dem der dansede, ikke kunne træde de siddende over tærne. Modsat side sad pigerne. Der var løse bænke nede foran scenen.

Når så der blev spillet op til dans, rejste man sig og gik over for at byde pigen op - vi løb ikke, vi gik med værdige skridt, men det kunne være, at der var andre der havde længere skridt! Der var lidt socialt, for dem med kommodeben, de rødhårede og de omfangsrige sad altid ved siden af de smukke piger. Hvis man så ikke nåede at få fat i den pige man gerne ville danse med, så måtte man tage den der sad ved siden af, og bide i det sure æble - således kom alle ud at danse. Ofte fandt vi ud af, at de »grimme« piger godt kunne være gode dansere. Var vi ikke kommet for tæt på pigerne, kunne vi godt vende om, uden at tabe ansigt!

Der måtte ikke drikkes stærke drikke i forsamlingshuset. Øl kunne vi købe inde på hotellet, men så skulle den også drikkes derinde - jeg ville hellere danse.

Der var sommetider slåskamp, så måtte de have fat i betjent Pedersen fra Odder politi - betjent Barnø kom også, men han var ikke så grov.

Der blev afregnet på stedet - betjent Pedersen delte gerne lussinger ud - og ingen slog igen på Pedersen. Så fik de bud om at gå hjem, og det gjorde de så. Det var s'gu reelt den gang! Var der en, der havde fået tæsk og lå ned, så blev der ikke sparket, kampen var ovre. Så havde han fået de tæsk han skulle ha'. Jeg undgik at komme i klammeri. Det gjorde vi alle fra Gyllingnæs - der var mange karle fra gårdene, så vi skulle passe på.

Bagefter var det hjem i seng, hvis ikke man skulle med en pige hjem - så kom man noget senere. Pigerne på Gyllingnæs havde sjældent nogen med hjem - der var jernstænger for deres vinduer og Loft og familie boede jo også i Hovedbygningen. Man skulle spørge meget pænt, hvis man skulle med pigerne hjem til Gyllingnæs!

Stædige heste

Da jeg i oktober 1942 atter fik arbejde på Gyllingnæs - jeg blev personligt hentet af inspektør Loft - fik jeg to heste, Peter og Ole.

Hestene var meget stædige - de kunne lige pludselig komme i tanke om, at de ikke ville noget. Engang vi kørte roer - vi havde lige læsset af ved roekulen og kørt ned i marken, kom krikkerne i tanke om, at de ikke ville mere - så blev de stående. Vi havde lige fået en ny underforvalter, han hed Nissen, han skulle nok få hestene til at flytte sig. Han tog noget halm og stak ild til det, hvor efter han smed det ind under hestene - hestene blev noget svedne, men de flyttede sig ikke. »Det kommer du til at stoppe med«, sagde jeg, »ellers bliver du meldt til dyreværnet«. »Hvad vil du så gøre?«. »Jeg vil ikke noget. Hvis ikke de vil gå, så må de jo blive stående« - og det fik de lov til! Jeg tror underforvalteren hjalp mig med at læsse vognen med roer - så gik vi hjem til middag. Mens vi spiste, kom de 2 stædige heste. De kørte hen forbi vandtruget hen til roehuset for enden af kostalden, der stoppede de. Først da klokken blev 1, gik jeg hen til vognen og begyndte at læsse af. Så kørte vi ud i marken igen, og begyndte at køre roer sammen. Hestene havde regnet med, at de skulle ind og spise, men det kom de ikke.

Heste er på mange måder lige som mennesker - de tænker også - de fandt ud af, at det var kedeligt at stå alene ude i roerne, og endnu værre, de fik ikke noget at spise. De kiggede lidt søgemodig på mig, da jeg kom, men jeg havde ikke medlidenhed med dem. De måtte ud i marken igen - uden foder! Der var ingen problemer med dem derefter!

I skoven på Gyllingnæs

Jeg var blevet gift og boede i Ørting, senere flyttede vi til Gylling - Jeg cyklede frem og tilbage til Gyllingnæs, det var der mange der gjorde. F.eks. Alf Sørensen og Asger Jørgensen som arbejde i skoven på Gyllingnæs, og Sven Jensen og Viggo Rasmussen som arbejdede ved landbruget på godset. Viggo var traktorfører.

Da Asger Jørgensen blev pedel på Gylling skole, skulle Alf have en ny makker, det blev mig. Alf Sørensen blev senere murerarbejdsmand. Alf mente, det ville være en tjans for mig at arbejde i skoven - men betingelse var, at vi skulle være dem, der tjente mest i skoven.

Jeg skulle komme med en flækøkse, en skovøkse og en stormsav, så havde han resten. Alf holdt al værktøjet i orden, så det var intet problem. Det var godt at arbejde i skoven.

Kristian Sand viser hvor store bøgetræerne er blevet siden han var med til at plante dem i 1941.

Jeg skulle komme med en flækøkse, en skovøkse og en stormsav, så havde han resten. Alf holdt al værktøjet i orden, så det var intet problem. Det var godt at arbejde i skoven.

Kunne vi lave kævler, blev de trukket ud af skoven med hest, ellers lavede vi brændestabler nøjagtigt afmålt, som andre kørte ud langs med Linen, som vi kaldte den lange lige skovvej, som går på langs af skoven – den er så bred, at man faktisk kan se den helt oppe fra Mols.

Kunne vi lave kævler, blev de trukket ud af skoven med hest, ellers lavede vi brændestabler nøjagtigt afmålt, som andre kørte ud langs med Linen, som vi kaldte den lange lige skovvej, som går på langs af skoven – den er så bred, at man faktisk kan se den helt oppe fra Mols.

Folk fik tildelt træ på grund af krigen – der kom en mand fra kommunen med sedler, hvor der stod, hvem der skulle have træ.

Brændestakken var mere end en meter i længden, men det hed »en meter brænde«, men alle stykkerne var skåret i en længde på 1 alen. Bødkeren i Gylling fik meget træ fra Gyllingnæs, længden passede lige til smørdritler.

Kristian Sand ved Bungalowen, hvor der tidligere boede 2 familier. I dag er huset nyistandsat og indrettet med én bolig.

Jeg tror, der boede mindst 14 familier rundt om på godset. De boede i dobbelthusene Sejlmåne, Højbøge, Smedehuset, Stenhuset, Polakhuset, Bungalowen og Skovfogedhuset, men i Humlehuset, Fiskerhuset og Det røde Hus boede der kun en familie.

Husmænd

Jeg tror, der boede mindst 14 familier rundt om på godset. De boede i dobbelthusene Sejlmåne, Højbøge, Smedehuset, Stenhuset, Polakhuset, Bungalowen og Skovfogedhuset, men i Humlehuset, Fiskerhuset og Det røde Hus boede der kun en familie.

Husmændene havde mange børn - havde de skolesøgende børn, flyttede de ikke fra godset - børnene gik i skole på Skovskolen i Gyllingskov - også børnene fra Liliensborgvej gik i Skovskolen, så der var mange børn dengang.

Forbudstiden

Senere da Godsejeren var død, forbød fru Banner de ansatte at have skydevåben, pramme og flaskegas. Skydevåben kunne bruges til jagt, og pramme kunne bruges til jagt og fiskeri - gas var farligt og kunne sætte ild i husene. Derfor blev disse ting forbudt på Gyllingnæs.

Jeg talte senere med inspektør Sørensen herom, forbudet var ikke efter overenskomsten, vidste han godt, men herude er det er jo en gammel dame der bestemmer, så det laver vi ikke om på!

Eva Banner bestemte alene på Gyllingnæs i 20 år.

Inspektør Grue snakkede ikke om arbejdet, men udelukkende om heste. Heste er ikke slaver, det er medarbejdere, og hvis jeg nogensinde ser en mand bruge en pisk, så er han ude af gården inden middag. Nå ja, det forstod jeg godt, jeg havde ingen problemer med heste.

Fagforeningen

Arbejdsmand

Jeg havde arbejdet som arbejdsmand nede i Hov ved Viggo Færgemand, så kom freden og fabrikken mistede en del arbejde. »Du kan fortsat få arbejde hos mig«, sagde Viggo Færgemand, men fagforeningsformaden i Hov satte sig imod det, da der nu var stor arbejdsløshed i Hov. Så måtte Færgemand fyre mig, selv om han var ked af det.

Så fik jeg arbejde med at grave tørv ved Amstrup mose - mere præcist ved Baunebjerg. Neden for den hvide ejendom var der et vandhul, hvor vi gravede tørv. Så gik den tid!

Formand

Jeg var med i fagforeningen - der var ca. 50-60 medlemmer i Gylling - ja, selv på Alrø var der en afdeling med bestyrelse og kontorbestyrer.

Jeg blev formand for afdelingen i Gylling i slutningen i krigen. Senere blev jeg kontorbestyrer for DAF, og jeg indrettede kontor nede i kælderen i vores nye hus på Østergade. Vi havde daglig kontortid fra 900-930- dem der ikke havde arbejde skulle møde til kontrol hver dag. Annagrethe passede papirerne, når jeg var på arbejde.

Jeg skulle sørge for, at medlemmerne fik de penge de skulle have, når de havde udført et arbejde. Der var meget dræningsarbejde dengang og dræningsformanden kunne godt komme i tanke om at måle forkert. Men det var nu ikke så vanskeligt, når først vi fik snakket problemerne igennem, så lykkedes det altid at blive enige - de vidste, at jeg ikke var vanskelig at snakke med, så vi nåede hurtigt til forståelse. Det gik vældig godt.

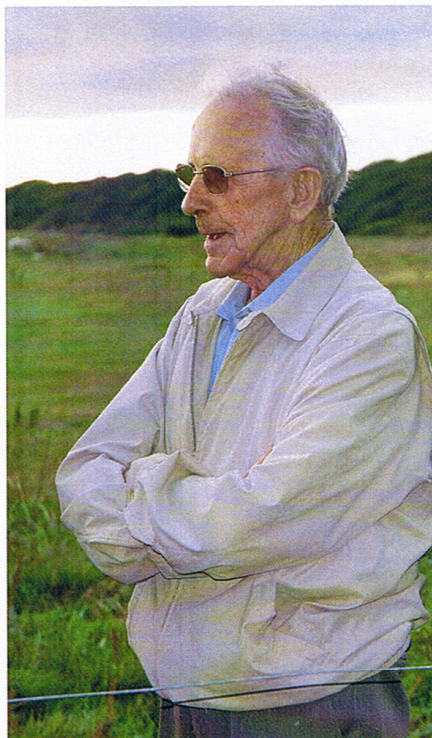
Hævnen er sød

Jeg kunne ikke rigtig tilgive fagforeningsformaden i Hov, der havde sørget for at jeg blev fyret, så det skulle »hævnes«.

Der var møde i kredsen en gang om sommeren i Horsens. Så kom fagforeningsformændene og kassererne fra alle de mange kommuner omkring Horsens, ja helt fra Østbirk og Juelsminde.

Der skulle vælges delegerede til kongressen, som var hvert 3. år - men der var valg hvert år. De gamle fagforeningsformænd stemte altid på hinanden, så var det valg afgjort! Men så var der en der hed

Vi fik 14 dage i København med fuld løn, det var ikke så dårligt - efter fagforenings kongres, som varede en halv snes dage, fulgte møde med valg til arbejdsløsheds-kassen. Vi boede på et fint hotel ude på Østerbro.

Henning - jeg tror han kom fra Lund ved Horsens - han kom hen til mig, og sagde: »Nå, Kristian, næste år, så gælder det, for så er der kongres - Jeg kender en kro nede på Horsens Havn, hvor vi kan holde et møde - og jeg kender nogle unge formænd, som godt vil stemme på os nogle fra Rask Mølle og egnen omkring, og jeg kender også nogle til den anden side ud mod Juelsminde. Hvis du så tager områderne nord for, og du ved jo godt, hvor du ikke skal henvende dig? Jeg fik snakket med dem fra Saksild, Hundslund og Torrild - i Torrild var Andreas Hansen kasserer, hans søn Elvin Hansen blev senere borgmester. Hov og Ørting blev naturligvis ikke kontaktet.

Jeg fik samlet mange sammen, uden der var nogen der anede uråd.

Året efter mødtes vi ned på kroen, hvor vi skulle have afstemning. Der skulle vælges 8, heriblandt kredsformanden fra Østbirk, som vi nær havde glemt, men han reddede sig lige med. - Jeg blev valgt sammen Hans Larsen, som var kasserer i Gylling. Henning blev også valgt, men ingen af de gamle formænd blev valgt.

Da vi kørte hjem med banen om aftenen - i øvrigt en enkelt personvogn trukket af et lokomotiv, jo det var fornemt - så kom de fra Hov og Ørting hen til os. I har s'gu snakket sammen - Nej, nej, det var rent tilfældigt, at vi blev valgt. - De troede ikke på os, men de kunne jo ikke bevise noget! - Det kunne heller ikke hjælpe noget, for vi var jo blevet valgt.

Vi fik 14 dage i København med fuld løn, det var ikke så dårligt - efter fagforenings kongres, som varede en halv snes dage, fulgte møde med valg til arbejdsløsheds-kassen. Vi boede på et fint hotel ude på Østerbro.

Da jeg kom i lærer som murer, måtte jeg stoppe i fagforeningen, Dansk Arbejdsmands Forbund.

20 år i Gylling Sogneråd

I Gylling var der både fagforeningen og Socialdemokratisk vælgerforening. I vælgerforeningen var der både mand og kone - så vi fik mange stemmer, når der var valg. Der var ingen kvinder med i fagforeningen, de gik hjemme ved kødgryderne.

Jeg kom med i sognerådet i 1950 - jeg stod som nr. 3 på vores valgliste. Peter Sørensen stod som nr. 1 og Post Sørensen som nr. 2. Men der var mange andre opstillet på vores liste.

Socialdemokratiet fik kun valgt 2 ind i sognerådet, jeg blev første suppleant.

Peter Sørensen ønskede at være med i skatterådet, det kom han hen på sommeren - så kom jeg i sognerådet, da jeg var første suppleant. Jeg var med i 20 år til kommunesammenlægningen i 1970. Så fik jeg en trøsteplads i Odder Brandkommission.

Det var Johannes Rasmussen der var sognerådsformand - sønnen Jens Rasmussens blev senere formand for teknik udvalg i Odder kommune. Derefter fulgte som formand Carl Jensen, Mejeribestyrer Dalby og til sidst gårdejer Johannes Kuur.

Gylling Sogneråd fra 1950-1954. Stående fra venstre Axel Sørensen, kæmner - Kristian Sand - Peder Mikkelsen - Poul Sørensen - Marie Hansen - Hans Albrektsen. Siddende fra venster Johannes Kuur - Johannes Rasmussen, formand - Arne Vinther - Karl Nielsen.

Gylling Forsamlingshus. Kristian Sand foran vinduet til Sognerådslokalet.

Vi holdt vores møder i Gylling Forsamlingshuset, her var der sognerådslokale og banklokale, der hvor nu er garderobe. Det var også her, vi hvert Nytår spillede kort, og fik os en lille dram, som vi altså selv måtte betalte. Det var også i Forsamlingshuset der blev afholdt valg.

Der var 9 medlemmer i sognerådet - 2 husmænd Poul Sørensen og Hans Albrektsen, og 2 socialdemokrater - senere blev vi 3 socialdemokrater, resten var venstremænd, d.v.s. den ene var en venstrekvinde nede fra Bassumgård ved Lerdrup.

Der var møde i sognerådet en gang om måneden, men der var også møder i udvalgene.

Vi holdt vores møder i Gylling Forsamlingshuset, her var der sognerådslokale og banklokale, der hvor nu er garderobe. Det var også her, vi hvert Nytår spillede kort, og fik os en lille dram, som vi altså selv måtte betalte.

Det var også i Forsamlingshuset der blev afholdt valg. Når der var valg, hjalp vi alle til - vi havde en valgbestyrelse der tilrettelagde slagets gang.

Vi fik ikke noget for at være med i sognerådet - jo vi fik aftenskafe, ellers ikke noget. Skulle vi have en lille en til kaffen, så måtte vi selv betale - men vi fik det, vi kunne spise, når der var skatteligning, det varede 4 dage.

Nyt Rådhus

Senere flyttede vi til Skolegade, hvor der blev bygget en bygning i 2 etager til sognerådet - det er der, hvor der i dag er »Børnehuset«.

Jeg var med til at bygge det nye »Rådhus«, da det var murer Aksel på Søbyvej der fik arbejdet, jeg var ansat hos ham. Jeg murede hjørnerne op, og så var der 2 svende til at mure flugterne imellem. Det var et godt arbejde.

Vejudvalget på udflugt

Jeg var med i vejudvalget, det var det bedste udvalg! Udvalget havde 5 medlemmer, så udvalget havde altså et flertal. Johannes Kuur var formand.

Vi kom på udflugt med de forskellige tjærefirmaer - så fik vi en bedre frokost, det var fint - vi havde også konerne med en overgang. Engang på en udflugt sad jeg ved siden af vejingeniøren, da vi skulle spise. Han havde sin egen flaske snaps, som han hældte af. Jeg spurgte ham, hvorfor han havde sin egen flaske - han fortalte, at flasken indeholdte vand. »Jeg skal ikke drikke mig fuld her, jeg skal ud og køre bil hver dag«. Så det var med at tage den rigtige flaske!

Vi var på udflugt for at kigge på nye vejarbejder hvert år - det var meget almindeligt. Det var som regel Colas vi handlede med, men de andre firmaer bød sig også til.

Socialudvalget

I socialudvalget foregik tingene stille og roligt, vi kunne snakke os til rette, der var ikke partipolitik - der stod aldrig noget i aviserne om, hvad der var besluttet, det var først senere. Man kunne sige sin oprigtige mening, der var ikke politik i det - emnet blev drøftet som det var, ingen fremførte politiske meninger - Afstemningerne var hemmelige - en god ordning. Det kunne godt være, at en rigtig stiv venstremand viste sig at være en god socialdemokrat. Der var ikke så mange problemer - folk havde jo fagforeningen at falde tilbage på. Dem, der skulle have pensioner og dem der skulle have erstatninger, gik gennem socialudvalget, så tog vi stilling til om udbetalingen skulle ske i små portioner eller erstatningen skulle udbetales på en gang.

Der var et kasse- og regnskabsudvalg - vi havde Aksel Sørensen som kægner, han var først politisk valgt sognerådskasserer - så blev han senere kægner. Efter ham fik vi Erik Sørensen som kægner, han blev senere ansat på Odder Rådhus.

I den sidste periode var jeg med i udvalget.

Kristian Sand foran det nye »Rådhus« i Gylling.

Senere flyttede vi til Skolegade, hvor der blev bygget en bygning i 2 etager til sognerådet – det er der, hvor der i dag er »Børnehuset«. Jeg var med til at bygge det nye »Rådhus«, da det var murer Aksel på Søbyvej der fik arbejdet, jeg var ansat hos ham.

Rent bord

Min far var engang opstillet til sognerådet, dengang skulle man være 25 år for at have valgret – så jeg kunne kun kigge på. Han var blevet foreslået, og han stod pænt oppe på listen, men han fik ikke en stemme ved valget. Det var en der hed Karl Burlund, der havde foreslået min far at stille op – hvorfor stemte du ikke på mig, sagde min far til ham – det gjorde du jo heller ikke selv, svarede han. Det var rent bord.

Skatteligning

Jeg skulle skrive i mandtalsbogen – indtægter, formue, besætning og inventar blev læst op, og jeg skrev ned i bogen. De må have været tilfreds med mig som pennfører, for jeg skrev alle de år jeg var med, mens de andre så kunne snakke. Skatterådsmanden var oppe fra Højby, han læste op hvad folk havde angivet, så skulle vi regne privatforbruget ud inden skatte kunne beregnes. Engang var det min tur til at blive lignet, så måtte jeg gå uden for, på vej ud sagde Harald Højgård – Det er godt gjort, Kristian skal betale skat af hver eneste øre han tjener, han har ikke noget at trække fra.

Jeg skulle skrive i mandtalsbogen - indtægter, formue, besætning og inventar blev læst op, og jeg skrev ned i bogen. De må have været tilfreds med mig som pennefører, for jeg skrev alle de år jeg var med, mens de andre så kunne snakke.

Landmændene havde mulighed for at trække fra, men den mulighed havde jeg ikke. Bønderne kom med et regnskab - eller de havde selv lavet et - og privatforbruget blev regnet ud, så blev det kontrolleret, om der var noget privatforbrug der var bogført forkert - sådan var reglerne dengang.

F.eks. var der tilskud til dem, der havde børn i 8. klasse, men jeg kunne ikke få bevilliget til min søn Lars, fordi min indtægt var for stor. Det syntes de andre også var forkert, det kan da ikke passe, men min skattepligtige indkomst var for stor.

Jeg sad i sognerådet, i de år jeg gik på teknisk skole i Odder - jeg måtte tage fri herfra, når der var skatteligning. Da jeg så var færdig på skolen, og skulle hente mine karakterer, sagde rektor Winther- Du får nogle gode karakterer, men jeg er nødt til at trække dig for de 3 gange 4 dage du har været fraværende på grund af skatteligning, men du får højeste karakter alligevel.

1. præmie

Afslutningsfest blev holdt på Landmandshotellet - Jeg var så heldig, at blive kaldt op. Jeg fik første præmie, en fyldepen fra Odder Håndværkerforening, der var naturligvis også andre, der fik præmie.

Det var lærer Madsen fra Gylling, der skulle holde festtalen. Han nævnte min første præmie, og jeg blev rost i talen - det var meget pinligt, når alle de andre skulle høre på - men ellers holdt han en god tale, al respekt for det. Jeg fandt senere ud af, at Madsen og Winther kendte hinanden, så det var nok derfor, at han skulle holde talen.

Et liv som murer

I lære

Jeg kom i murerlære i 1952 hos murermester Jens Astrup Nielsen i Fiskergade, Gylling. Jeg var 30 år, så det var på tide at få en uddannelse!!!

Dengang havde man ikke nogen materialeplads. Stillads og baljer blev med vognmand fragtet rundt til byggepladserne.

Til svendep prøven, som foregik i en af tørreladerne på Christianslund Teglværk, skulle jeg opføre et murhjørne med pilaster. Jeg fik ros for arbejdet.

Murersvend

I Gylling arbejdede jeg som svend for murermester Aksel Jensen, Søbyvej 5. Det var også her Jens Nielsen var svend, da han kom til Gylling. De to arbejdede i øvrigt meget sammen. Jeg husker at vi byggede tilbygning til Gylling Skole og til Efterskolen, og senere opførte vi Kæmnerkontor, hvor Børnehuset nu holder til. Men ellers var det mest staldbyggeri for bønderne.

Vi kalkede en del, vi havde f.eks. mejerierne i Falling og Gylling, og kirkerne i Gosmer, Falling og Gylling. Vi pudsede også lofter, det var et stort arbejde, først skulle vi sømme rør på forskallingen, så mørtlen havde noget at hænge fast i. Så skulle de kastes ud med mørtel, så pudses og til sidst finpudses - og så kunne de alligevel finde på at revne!

Vi måtte altid stoppe til jul på grund af frosten, og vi begyndte ikke igen før til marts - de tre vinter måneder var så også gratis i fagforeningen.

Byggepladsen

I starten skulle vi selv lave mørtel. Det var hårdt at være murerarbejdsmand - han skulle harpe sand, så snart der var et ledigt øjeblik. På byggepladsen blev der lavet en stor grav, hvor kalkstenene kom i. De kogte op, når de kom i vand. Kalken kom derefter over i et stort kar, hvor der blev tilsat sand, efterhånden som det skulle bruges.

Senere fik vi færdig kalk fra Hede-Nielsens Iltfabrik i Horsens, det var fyldt med karbid. Betonen blandede vi også selv, vi brugte en

Gylling Østergade 1 – 60 år i eget hus.

I 1947 byggede vi vores eget hus her på hjørnet af Søbyvej og Østergade. Aksel Jensen og Jens Nielsen var murere, jeg var arbejdsmand. Inden havde jeg gravet kælderen ud med skovl og spade – det var et søndagsjob.

»håndblander« d.v.s. en stor tromle med håndsving som to mand drejede rundt, når der kom sand, cement og vand i. Senere fik vi så en benzinmotor, det var i øvrigt Aksel der først fik en her i Gylling. Vi brugte den til at blande både beton og kalkmørtel.

Til stillads brugte vi 4x4 tommer rejsebomme, hvorpå der blev søm-
met et vandret liggende bræt. Oven på lagde vi stikbomme på tværs til
at bære de løst liggende stilladsbrædder. Senere fik vi så rørstillads.

Hårdt arbejde

Vi havde ikke hejseværk, så mørtel og mursten blev båret på skulderen
op på stilladset. Vi bar ca. 35 mursten ad gangen, og en murerbalje,
som i øvrigt var lavet af træ, skulle fyldes med højst to læs mørtel,

som også blev båret op på stilladset. Stilladset blev ofte 6 m højt. En gammel murerarbejdsmand og opmålermand fra Århus fortalte mig engang, at han i fagforeningen havde skaffet to stk. hejseværk, men murerarbejds mændene ville ikke bruge dem, da de var bange for så at miste arbejde. Selv om arbejdet var meget hårdt og til tider farligt, har jeg aldrig været ude for at nogen kom til skade på byggepladsen.

Arbejde i Odder

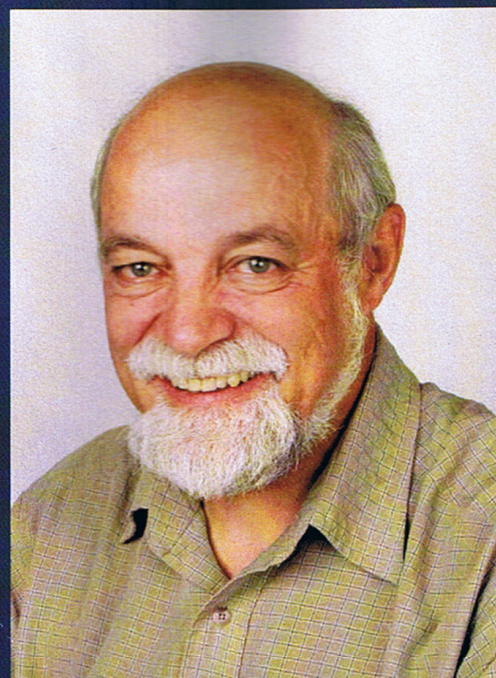
I 1960 kom jeg til Knud og Poul Sørensens murerfirma i Odder. Jeg fik 11 kr. i timen, og det var noget over den normale timeløn. Her var jeg med til at opføre Odder Barnevognsfabrik, Parkvejens Skole samt en del byggerier i Århus. Jeg blev senere formand i firmaet.

Eget hus

I 1947 byggede vi vores eget hus her på hjørnet af Søbyvej og Østergade. Aksel Jensen og Jens Nielsen var murere, jeg var arbejdsmand. Inden havde jeg gravet kælderen ud med skovl og spade - det var et søndagsjob. Al lerjorden blev planeret ud på grunden og dækket med muld. Jeg brugte også løs ler til at isolere med over kælderen og i loftet over stueetagen. Vi havde fået et kreditforeningslån på 12.000 kr. til at bygge for, men heldigvis skulle vi ikke betale for vand-, el- og kloaktilslutning. Karl Aagaard lavede tømrer- og snedkerarbejdet, Frederik Poulsen malerarbejdet, Brændbyge el-arbejdet, Reiner Jensen blikkenslagerarbejdet og min far smedearbejdet.

Vi kunne ikke få mursten, så jeg måtte ud til Hovedgård Teglværk. Her måtte jeg arbejde på teglværket for at tjene til stenene. Jeg skulle sætte de våde sten til tørring på hylderne, og jeg skulle tilmure ovenporten i ringovnen, inden stenene skulle brændes. Jeg fik gule sten, da der kun var blåler. Det var en ny lerblanding, som teglværket forventede sig meget af. Stenene har holdt godt - men det har resten af huset også, for jeg bor her endnu!!!

For 18 år siden inviterede Kristian mig med på en køretur til Gyllingnæs. Næsset var dengang lukket land for offentligheden. På turen fortalte Kristian levende om sin tid på godset, og min interesse for stedet var vakt, men også lysten til at høre mere om Kristians mange oplevelser. Kristian har haft et langt og aktivt liv, og han er om nogen god til at fortælle, hvad der skete. Når han fortæller, er det ofte så detaljeret og engageret, som var det lige hændt – altid med glimt i øjet, og altid med ydmyghed til det skete.

Desværre formår jeg ikke at gengive det fortalte, så alle nuancerne kommer med, alligevel håber jeg, at mange må få glæde af at læse Kristians erindringer, selvom nummer ét er at høre ham selv fortælle.

Der findes kun få gamle fotografier med Kristian. Derfor har Kristian her i sommer været rundt for at gense de gamle arbejdspladser, mens fotograf Thomas Lund har knipset løst med kameraet. Det er ingen hemmelighed, at Kristians gensyn med hestene, var sommerens helt store oplevelse for os alle. Har man én gang kunnet snakke med heste, så glemmer man det aldrig, heller ikke selv om der er gået mere end 60 år – det måtte vi erkende!!

De mange billeder, som her er med til at levendegøre Kristians erindringer, har kun været muligt på grund af stor velvillighed fra Johan Koed Jørgensen, Akjær, Troels Holck Poulsen Gyllingnæs, Erik Schmidt, Gyllingnæs, Ingrid og Hardi Christiansen, Rude og deres heste Mads og Joppe. Tak fordi vi måtte komme ind og fotografere jeres flotte bygninger og heste.

En særlig tak til fotograf Thomas Lund, for de mange flotte billeder, som danner baggrund for udvælgelse til dette hæfte. Tak for stor hjælpsomhed og teknisk bistand.

Mogens Aarø Rasmussen, Gylling Lokalhistoriske Arkiv